

Handlingsplan för arbetet med finskt förvaltningsområde

2020–2023

Köpings kommun

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk	4
Statsbidrag	5
Samråd	6
Kartläggning	7
Förskola	8
Äldreomsorg	9
Främjande genom språk- och kulturinsatser	10
Information och synliggörande	11
Finskspråkiga samordnarens roll	12

Bakgrund

I december 1999 beslutade riksdagen att Sverige skulle ansluta sig till Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (*Ramkonventionen*) och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsskydd (*Minoritetskonventionen*). Ramkonventionen syftar till att skydda de nationella minoriteters fortlevnad medan Minoritetskonventionens syfte är att skydda Europas kulturella mångfald.

Sveriges fem nationella minoriteter

Riksdagen erkände därmed judar, romer, samer, tornedalingar och sverigefinnar som nationella minoriteter i Sverige och romani chib, jiddisch, samiska, meänkieli och finska, erkändes som nationella minoritetsspråk. Köpings kommun ingår i förvaltningsområde för finska språket och har därmed ett särskilt ansvar för att värna om det finska språkets ställning.

Kommunens skyldigheter enligt minoritetslagen

I januari 2010 trädde lagen (SFS 2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk i kraft (hädanefter kallad minoritetslagen). Regeringens målsättning med minoritetspolitiken är stärka minoriteternas möjligheter till inflytande samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande i Sverige. År 2019 gjordes ändringar i minoritetslagen för att ytterligare stärka de nationella minoriteternas rättigheter till service på finska. Kommunen ska bland annat ta fram mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiks arbete, främja barns rätt till språk och kultur, informera, samråda och bland erbjuda förskola och äldreomsorg, helt eller till väsentlig del på finska.

Sverigefinnar i Köpings kommun

Att vara sverigefinne är att vara en del av två kulturer och två språk. Av Köpings kommuns invånare har cirka 17 % (4480 personer av drygt 26 000 invånare) finsk anknytning, det vill säga är antingen födda i Finland eller har minst en förälder alternativt mor- eller farförälder som är födda i Finland (*SCB 2018*).

	Invånare	1:a gen	2:a gen	3:e gen	Totalt	Procent
Köping	26 268	1237	1554	1689	4480	17,1

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Det finns ingen specifik definition på nationell minoritet, men religion, språk, traditioner och kulturarv är viktiga delar av nationella minoriteters identitet. Regeringen kompletterade dessa kriterier med att de nationella minoriteterna ska ha en uttalad samhörighet och historiska eller långvariga band med Sverige. De **allmänna bestämmelserna** omfattar alla fem nationella minoriteter och gäller i hela landet.

- Kommuner och landsting ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete.
- Förvaltningsmyndigheter ska informera de nationella minoriteterna på lämpligt sätt om deras rättigheter när det behövs.
- Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken och ska även främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige.
- Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.
- Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor.
- Förvaltningsmyndigheter ska särskilt främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem och anpassa formerna för detta till deras förutsättningar.

Dessutom gäller **särskilda rättigheter** för finsk-, samisk- och meänkieli-talande inom respektive förvaltningsområde. Dessa rättigheter är bland annat att:

- Enskilda har rätt att använda språken vid muntliga och skriftliga kontakter med myndigheter i enskilt ärende där myndigheten är beslutsfattare.
- Myndigheter är skyldiga att ge muntligt svar på samma språk samt att på begäran ge en skriftlig översättning av beslut och motivering. Myndigheten kan bestämma särskild tid och plats där servicen ges på minoritetsspråk.
- Förvaltningsmyndigheter ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i minoritetsspråken.
- Kommunerna har särskilda skyldigheter att anordna äldreomsorg, förskola och annan pedagogisk verksamhet, helt eller till väsentlig del på minoritetsspråken om någon i förvaltningsområdet önskar detta.

Statsbidrag

Köpings kommun får ett årligt statsbidrag på 660 000 kr. Statsbidraget är avsett att användas till merkostnader som uppkommer med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt lagen, samt till åtgärder för att stödja minoritetsspråket finska. Varje år lämnas en ekonomisk redovisning, till Länsstyrelsen i Stockholms län, för hur statsbidraget har använts i kommunen.

Statsbidraget i Köpings kommun används, i samråd med minoritetsgruppen sverigefinnar, till att finansiera merkostnader som är relaterade till de rättigheter som minoritetsgruppen har i en förvaltningskommun. Köpings kommun har en ambition att enbart ta delar av lönekostnaden för samordnaren från statsbidraget. Huvudsakligen till följande områden:

- Samråd
- Kartläggning
- Förskola
- Äldreomsorg
- Främjande genom kultur- och språkinsatser
- Information och synliggörande

Samråd

I Köpings kommun finns sedan 2010 en finsk samrådsgrupp. Vi bjuder in till minst fyra möten per år och tillsammans diskuteras hur den sverigefinska minoritetens intressen ska tillgodoses och hur statsbidraget ska användas i Köpings kommun. Samrådets funktion är främst rådgivande och ska ha ett invånarperspektiv när sverigefinnarnas rättigheter diskuteras. Deltagarna kommer från finska intresseorganisationer och föreningarna utser medlemmarna. Kan inte en medlem delta på samrådsmöte är det önskvärt att en ersättare skickas.

Målsättning

Finska samrådsmöten ska ske regelbundet under organiserade former, minst fyra gånger per år. Dagordning skickas ut en vecka innan mötet och mötesanteckningar skickas till deltagarna efter mötet. Det som diskuteras på samrådsmötena bör mötesdeltagarna föra vidare in i sina föreningar/organisationer och samordnaren för i sin tur in frågor i den kommunala organisationen. Kommunen behöver hitta former för hur man ska samråda med barn och unga.

Åtgärder

- Fortsätta med formaliserade samråd.
- Hitta en modell för att samråda med barn inom förskolan.
- Utred om det finns intresse för öppna samråd där invånarna som inte är föreningsmedlemmar kan delta.

Kartläggning

En inventering av kommuninvånarnas behov är en förutsättning för att kommunen systematiskt ska kunna arbeta med frågor riktad till den sverigefinska minoriteten. Inventeringen ska ge svar på:

- Vilka behov och önskemål av service sverigefinska minoriteten har?
- Finns det språkkunskaper i finska i kommunens olika personalgrupper?

Målsättning

Det är viktigt att kontinuerligt göra kartläggningar för att ha en klar bild av hur behovet av service på finska ser ut. När det kommer till personalens språkkompetenser i finska, behövs information om vilka som vill använda finska i sitt arbete samt identifiera vilka utbildningsinsatser som behövs för att uppfylla behovet av service.

Åtgärder

- Fortlöpande inventera behovet av förskola och äldreomsorg på finska.
- Regelbundet föra en dialog med förvaltningar där det kan uppstå behov av utbildningsinsatser.
- Fortlöpande föra en dialog med invånarna med sverigefinsk bakgrund för att få information om hur behovet av service på finska ser ut.

Förskola

En ändring i minoritetslagen från 1 januari 2019 är den förstärkta rättigheten till förskola på finska. Förut hade enskilda rätt till förskola på finska helt eller delvis. Nu har benämningen delvis ersätts med väsentlig del. I Köpings kommun erbjuds förskoleverksamhet på finska. Hösten 2019 öppnas två avdelningar som har en tvåspråkig (svensk-finsk) profil, en i Kolsva och en i Köping.

Målsättning

Köpings kommun ska erbjuda finsk förskoleverksamhet med ambition att hela tiden utveckla och anpassa verksamheten utifrån barnens behov. Flerspråkigheten ska stimuleras och förskolan ska aktivt bedriva arbete som genererar till barns flerspråkighet.

Åtgärder

- Aktivt utföra informationsinsatser för att lyfta fördelarna med barns flerspråkighet.
- Inleda samverka med en förskola i Finland som arbetar med tvåspråkig verksamhet.
- Dela ut stödmaterial till vårdnadshavare som väljer att inte placera sina barn på tvåspråkig avdelning.

Äldreomsorg

En ändring i minoritetslagen från 1 januari 2019 är den förstärkta rättigheten till äldreomsorg på finska. Förut hade enskilda rätt till äldreomsorg på finska helt eller delvis. Nu har benämningen delvis ersätts med väsentlig del. Lagen ger också den enskilde rätt till information, inflytande samt att få bibehålla sin kultur. Trygghet och hemkänsla är viktiga aspekter för vårdtagare och anhöriga. Språket kan vara ett hinder och göra de äldre extra sårbara, förvirrade och isolerade. Att kunna vistas bland personer som delar ens egen kultur och språk, kan vara en viktig del av att känna trygghet. Sedan år 2004 har Köping kommun erbjudit möjlighet att söka plats på en äldreomsorgsavdelning för finskspråkiga.

Målsättning

Kommunen ska sträva efter att ordna äldreomsorg helt eller till väsentlig på finska, utförd av finstalande personal samt hitta metoder som kan skapa trygghet för vårdtagaren även om språket kan vara ett hinder. Fortlöpande kartlägga behovet av kompetensutveckling kopplat till att kommunen ingår i finskt förvaltningsområde.

Åtgärder

- Informera den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorgen om möjligheterna service och omvårdnad på finska.
- Identifiera vart behoven av informationsinsatser finns, samt ta fram material utifrån behovsanalysen.
- Erbjuda kulturaktiviteter som upprätthåller de äldres rätt till sin kulturella identitet.
- Skapa förutsättningar för att ha en mötesplats för finstalande.

Främjande genom kultur- och språkinsatser

Kommunen har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken och ska även skapa möjligheter för dem att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt. Vi har genom åren utarbetat ett arbetssätt där vi förlägger kulturevenemang under ordinarie verksamhetid. Detta för att nå ut till fler och för att samtidigt kunna lyfta värdet av flerspråkighet bland kommunens barn och elever.

Målsättning

Kommunen ska årligen erbjuda kulturevenemang, med koppling till det finska/sverigefinska, för olika målgrupper. Aktiviteten ska med fördel vara inkluderande, där alla kan delta även om målgruppen inte kan finska. Kommunen ska fortsätta samverka både internt och externt för att tillsammans arrangera minnesvärda sverigefinska och finska kulturevenemang i Västmanlands län

Åtgärder

- Erbjuder kulturevenemang under ordinarie verksamhetstid i förskola och skola samt ta hänsyn till övriga målgrupper när evenemang planeras i Köpings kommun eller i Västmanlands län.
- Samverka med nätverket Finnet Västmanland som arbetar för att tillsammans kunna erbjuda högklassiga sverigefinska kulturevenemang kommunöverskridande i Västmanland.

Information och synliggörande

Information till kommuninvånarna

För att minoritetslagens intentioner ska förverkligas i Sverige, krävs att det finns information och kunskap i minoritetsfrågorna i alla delar av samhället. Information behöver spridas genom olika kanaler. Sedan januari 2010 har Köpings kommun på flera olika arenor synliggjort den sverigefinska minoriteten samt satsat på arbete som främjar det finska språkets ställning i Köpings kommun och i Västmanland. De insatser som genomförts har gjort skillnad och finska språkets status har ökat i Västmanlands län.

Målsättningar

Kommunen ska kontinuerligt arbeta med informationsinsatser för att nå ut till kommuninvånarna med information om sverigefinnarnas rättigheter enligt minoritetslagen. Prioritera samverkansinsatser där vi tillsammans med andra aktörer kan nå ut bredare med information.

Åtgärder

- Uppmärksamma högtidsdagar.
- Informera nyanställda om att kommunen ingår i finskt förvaltningsområde och om vad det innebär.
- Varje förvaltning ska identifiera inom vilka områden det finns behov för att ge service på finska.
- Kommunen ska aktivt ta hänsyn till behovet av finskspråkig personal vid nyrekrytering.
- Fortsätt med att samverka med övriga finska förvaltningskommuner i länet, Länsstyrelsen i Västmanland samt Region Västmanland.

Finskspråkiga samordnarens roll

Uppföljningsmyndigheterna Länsstyrelsen i Stockholm län och Sametinget har identifierat att det är en framgångsfaktor att ha minst en person anställd med en samordnande funktion när det kommer till frågor som handlar om finskt förvaltningsområde (FFO).

- Arbeta strategiskt med verksamhetsutveckling kring FFO-frågor.
- Ansvara för administrationen kring FFO-frågor.
- Vara ett stöd för förvaltningarna när det kommer förvaltningsområde frågor.
- Kommunikatör: internt, externt, webbredaktör med mera.
- Samråda med sverigefinnar i Köpings kommun och föra synpunkter och förslag tillbaka in i den kommunala organisationen.
- Kartlägga behov av service på finska utifrån Minoritetslagens krav.
- Planera, skraddarsy och hålla i utbildningsinsatser som riktar sig till olika yrkesgrupper inom den kommunala verksamheten.
- Delta i planeringen av finska och tvåspråkiga kulturevenemang.
- Införskaffa material med finsk anknytning.

© Köpings kommun

Rapporten skriven av:
Anne Alamaa

Antagen av:
Kommunstyrelsen, 2019-12-05, KS § 203

Rapporten finns även att läsa och ladda ner på www.koping.se.